

16. 12. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mimořádné moratorium opět v centru dění: reflexe zkušeností za dobu prvních měsíců

Zákonem obecně nazývaným jako Lex covid justice II byla mimo jiné oživena možnost podnikatelů požádat o dodatečný čas pro řešení finančních problémů a požádat soud o vyhlášení mimořádného moratoria. Tento mimořádný institut, který byl do právního řádu původně vložen jako reakce zákonodárce na krizi způsobenou koronavirem SARS-CoV-2 se tak stává opět aktuálním. Podnikatelé budou moci požádat o jeho vyhlášení až do půlky roku 2021.

S ohledem na výše uvedené je zcela na místě, abychom se na tento institut podívali detailnější optikou a v rámci tohoto článku zhodnotili jeho dosavadní dopad na insolvenční prostředí v České republice, srovnali jeho aktuální podobu s podobou přijatou na jaře tohoto roku a pro úplnost rovněž zdůraznili základní rozdílnosti mezi „řádným“ a mimořádným moratorium.

Zkušenosti s mimořádným moratiem

Mimořádné moratorium bylo v první podobě účinné několik měsíců a zpočátku se zdálo, že tento nový institut je ze strany podnikatelů přehlížen patrně i díky přijetí tzv. zákona o odkladu splátek. Na konci lhůty, ve které bylo původně možné o mimořádné moratorium požádat, se nicméně objevila celá řada návrhů na jeho vyhlášení. Na konci srpna tohoto roku se objevily v insolvenčních rejstřících návrhy i od známějších společností jako je například BLAŽEK PRAHA a.s., FIRO-tour a.s., Smartwings, a.s., TENZA, a.s. či Arca Capital Bohemia, a.s.

Velký nápad návrhů na vyhlášení mimořádného moratoria ke konci lhůty je jednoduše vysvětlitelný. Na konci srpna tohoto roku totiž končil obecný zákaz podávání věřitelských insolvenčních návrhů. Jelikož jedním z účinků vyhlášeného moratoria je nemožnost během jeho trvání rozhodnout o úpadku, není divu, že podnikatelé chtěli co nejvíce času pro nalezení řešení své situace mimo formální řízení.

Obecně lze usuzovat, že vyjma určité obrany proti insolvenčním návrhům, požádala řada podnikatelů o vyhlášení mimořádného moratoria rovněž z důvodu ochrany běžících smluv, které jsou důležité pro zachování provozu závodu. Pokud totiž dlužník v průběhu mimořádného moratoria z těchto smluv hradí alespoň závazky nezbytné pro zachování provozu jeho závodu, které vznikly v průběhu mimořádného moratoria, není druhá smluvní strana oprávněna smlouvu ukončit či podle ní odepřít plnění.

Na druhou stranu se v praxi ukázalo, že podnikatelé si institut mimořádného moratoria nesprávně zaměňují s obecným splátkovým moratiem. Podnikatel v mimořádném moratoriu je nejenže povinen činit vše pro to, aby uhradil veškeré své splatné dluhy, ale dále je rovněž zdůrazněno, že dlužník v mimořádném moratoriu má povinnost dát přednost zájmu svých věřitelů před svým vlastním. Toto ustanovení pak ve smyslu výkladového pravidla *lex specialis derogat generali* může svým způsobem i modifikovat rozsah péče řádného hospodáře.

Jinými slovy, mimořádné moratorium nepředstavuje splátkové prázdniny a i když je zdůrazněno, že je dlužník oprávněn upřednostnit pohledávky související se zachováním provozu závodu, má vždy za každých okolností povinnost plnit své povinnosti a hradit své závazky. Ostatně institut mimořádného

moratoria, jak jsme jej diskutovali jako členové komise v rámci jeho přípravy, ani nikdy nebyl zamýšlen pro subjekty, které se fakticky nacházejí v úpadku.

Zkušenosti též ukazují, že mimořádné moratorium (stejně jako řádné moratorium) není prosto slabých míst. Jedním z nich je, že exekuční řízení sice nelze provést, ale lze je zahájit. Se zahájením přitom mohou být bolestivé zákonné následky *arrestatoria a inhibitoria*, což samo o sobě může zkomplikovat provoz závodu. Dalším bodem může být potenciálně délka rozhodování soudu o zrušení mimořádného moratoria z důvodu jeho zneužití. Není určitě správné, aby soud nechal případ „uležet“ do té doby, než uplyne doba jeho trvání.

Lex covid justice II

Jak jsme avizovali v úvodu, zákonodárce v reakci na druhou vlnu pandemie prodloužil dobu, v rámci kterého mohou podnikatelé žádat o vstup do mimořádného moratoria, a to až do půlky roku 2021. Poměrně překvapivě bylo rovněž (po bouřlivých debatách) schváleno pravidlo, na základě kterého ti podnikatelé, kteří vstoupili do mimořádného moratoria do 31. 8. 2020, mají možnost požádat soud o prodloužení bez souhlasu věřitelů. Původní koncepce mimořádného moratoria přitom počítala s tím, že po třech měsících bude mimořádné moratorium ukončeno anebo dlužník předloží soudu žádost o jeho prodloužení o další 3 měsíce. Taková žádost ale měla být opatřena nadpolovičním souhlasem věřitelů dlužníka a efektivně by to tak byli věřitelé, kdo by rozhodoval o tom, zda poskytnou dlužníkovi další čas ke stabilizaci. Zákonodárce změnil pravidla uprostřed hry, když retroaktivně v rámci Lex covid justice II tuto podmínku odstranil.

Nově tak platí, že dlužníci v mimořádném moratoriu (pokud bylo vyhlášeno do 31. 8. 2020) mají možnost požádat o prodloužení prostřednictvím prostého návrhu, ke kterému připojí seznam svých závazků. Soud by v takovém případě měl zkoumat pouze formální splnění podmínek a po předložení právně bezvadné žádosti rozhodnout o dalším prodloužení. V jednom případě nicméně soud celkem překvapivě i po předložení žádosti neprodloužil s odůvodněním, že *„situace dlužníka zjevně není konsolidovaná“*.

Obecně tuto změnu nepovažujeme za koncepční a jsme toho názoru, že na základě ní došlo k narušení již tak křehké rovnováhy mezi právy dlužníka a věřitele. Věřitelé jsou v mimořádném moratoriu významně limitováni na svých právech. Ať už se jedná o nemožnost provést exekuční řízení, vykonat zajištění anebo ukončit substantivní smlouvy. Pokud má toto omezení trvat další tři měsíce, bylo by spravedlivější, kdyby o tom rozhodla alespoň většina věřitelů dlužníka a nikoli, aby se jednalo o *de facto* automatické prodloužení.

Rozdíly mezi mimořádným a řádným moratoriem

Mimořádné moratorium je z velké části inspirováno „*řádým*“ moratoriem, se kterým se ale v praxi lze setkat spíše výjimečně. Jedná se nicméně o rozdílný institut s řadou nápadných či méně nápadných distinkcí.

Za prvé, největší rozdílnost spočívá v podmínkách pro zahájení. V případě mimořádného moratoria stačí v zásadě splnit formální náležitosti a žádost podanou na předepsaném formuláři opatřit náležitým čestným prohlášením. Naproti tomu v případě řádného moratoria je dlužník povinen návrh opatřit souhlasem nadpoloviční většiny všech jeho věřitelů.

Řádné moratorium trvá ze zákona 3 měsíce a je možné jej prodloužit o dalších 30 dnů se souhlasem nadpoloviční většiny všech věřitelů dlužníka. Mimořádné moratorium může být prodlouženo o další 3 měsíce.

Omezení dlužníka je v případě obou moratorií v zásadě podobné v tom, že je analogicky odkazováno

do omezení, která jsou jinak spojená se zahájením insolvenčního řízení. V případě mimořádného moratoria je nicméně zdůrazněno, že dlužník může přijmout veřejnou podporu související s pandemickou situací.

V případě omezení vybraných smluv je situace zajímavější. Zatímco v případě řádného moratoria nesmí druhá strana smlouvy vypovědět či odstoupit od smlouvy z důvodu prodlení se splacením závazků nebo pro zhoršení majetkové situace dlužníka (pokud dlužník hradí závazky bezprostředně související se zachováním provozu závodu vzniklé během moratoria a v průběhu 30 dnů před vyhlášením moratoria), podmínky v rámci mimořádného moratoria jsou přísnější.

Druhá strana totiž nejenže nesmí ukončit takovou smlouvu (pokud dlužník hradí alespoň závazky vyplývající ze smluv, které souvisí se zachováním závodu, a které vznikají v průběhu vyhlášeného moratoria), nýbrž nesmí ani odepřít plnění nebo pokračování takových smluv, a to na základě jakéhokoli důvodu (tedy ne pouze z důvodu prodlení či zhoršení majetkové situace). Uvedené vymezení omezení ukončení smluv je tak podstatně širší, což může mít celou řadu praktických konsekvencí.

Během řádného moratoria pak věřitel nesmí zahájit soudní řízení ohledně pohledávky vůči dlužníkovi, přičemž v rámci mimořádného moratoria není věřitel v tomto svém právu limitován. Jako poslední výraznou rozdílností je pak namísto uvést nemožnost zápočtu v případě řádného moratoria a naopak možnost započítat vzájemné pohledávky během mimořádného moratoria. V obou případech platí, že soud může předběžným opatřením rozhodnout o opaku.

Mimořádné moratorium mělo jako mimořádný institut mít pouze dočasnou platnost, která byla podstatně prodloužena. Je tak zřejmé, že se s uvedeným opatřením bude možné v rámci insolvenční praxe stále setkávat. Nakolik bude mimořádné moratorium ze strany dlužníků využíváno na získání dalšího času pro neformální restrukturalizaci svého podnikání, to ukáže pouze čas. Zatím se nicméně jeví, že poptávka po něm existuje.

Petr Sprinz
counsel

Jiří Rahm
advokát

ALLEN & OVERY

V Celnici 1031/4
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 107 111

Fax: +420 222 107 107

e-mail: receptip@allenoverly.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)